

I

Poslední, co viděla Ri, když odjížděla z Prahy, byla kávová konvička stále nalévající kávu, elektrická kávová konvička z reklamy nějaké továrny. Ri myslila na kávu, není tam káva, psal Robert, ať přiveze mnoho kávy, protože Rusové o kávu nedbají, ale jemu je bez kávy těžko. A co má říkat Ri, která tak ráda pije kávu espresso v automatech a chodí téměř denně do kavárny, co bude říkat Ri, až dojde zásoba kávy: přece nemůže vzít s sebou metrický cent kávy, a co jí mohou z domova poslat – nanejvýše kilogram. Ano, bez kávy bude těžko. A těžko bude vůbec v neznámé zemi, podivné, špinavé, nemožné zemi, kde je Robert smluvním inženýrem, Ri bude žít od nynějška v této zemi, která není zemí, nýbrž jen zkratkou – SSSR – a byla dříve Ruskem. Ri musí jet, protože jí denně píše Robert, že ji očekává, a posílá telegramy, že nemůže bez ní žít, a tak nyní jede do této podivné země, kde lidé nepijí kávu, netančí, nemají automobilů, nejezdí do hor na lyže, nechodí do kaváren a místo toho budují socialismus, jak čte Ri v novinách. Robert ovšem těší Ri v dopisech, že to není tak zlé, že cizím inženýrům se daří dobře, konečně se přece umí Ri také uskrovnit, byla v Palestině v židovské kolonii, kde byl život také těžký, ale jemu, Robertovi, je lehké, je inženýrem, má rád své řemeslo, zapomene na všechno, jen když má čistou košili a pyžama. Avšak s Ri je tomu jinak, vždyť musí nějak žít a musí se nějak bavit, co je jí do jakýchsi politických kroužků, o kterých píše Robert, když ona chce hrát tenis a hrát se na pláži? A nyní jede do neznámé země, brzy se skončí Evropa a pak přijde

hranice. Za hranicemi je něco, nač se bojí pomyslit, nějaká Asie, a přece ne Asie, Ri to ostatně nemůže vědět, neumí téměř rusky, snad se tam domluví německy, francouzsky nebo anglicky, jen bude-li čekat Robert na nádraží, a to není tak jisté, neboť kdoví došel-li telegram, je to země, kde je všechno možné, a Ri bude stát na nádraží, lidé budou na ni zevlovat, budou ji okukovat, budou na ni ukazovat prstem, protože přijela z Evropy, je jinak ustrojená.

Kolem bylo Polsko, vlak zastavoval na stanicích plných důstojníků, jeptišek a kněží, četníci se podobali generálům, měli zlaté nárameníky, na polích pracovali otrhaní sedláci, dívali se nevšimavě a nějak pohrdavě na vlak, nikdo nemával na cestující, ale přece jen to byla Evropa. Bylo možno vystoupit z vlaku ve velkém městě Varšavě, zajít si do kavárny a vypít kávu ve skleňnici se šlehačkou, bylo možno se ještě procházet po ulicích svítících reklamami, prohlížet si vroubkované rukavičky nebo střevíčky z ještěrcí kůže ve výkladech, bylo možno přitisknout se k oknu a dívat se na šperky, bílé, mléčné náhrdelníky, vdechovat vůni parfémů a zápach benzínu, zatančit si nebo poslechnout si poslední foxtrot, který hrají současně v Paříži, v Berlíně a v Praze, ano, byla to ještě Evropa, ale ne docela.

Ri se nemohla zdržet ve Varšavě. Robert ji bude očekávat na nádraží, musí sehnat někde automobil a to se mu podaří třeba jen jednou, v Moskvě prý nejsou taxametry, a jsou-li, není je možno sehnat, a jet v nějaké špinavé káře, které se říká izvosčik, Ri nechce.

Československou hranici přejela bez obtíží, polský celník byl velmi slušný, říkal stále „proše pani“ a nějak se na ni útrpně díval, asi že jede do toho Ruska. V druhé třídě byli jen polští důstojníci, Ri s nimi nemluvila, ačkoli se pokoušeli stále jí něco vysvětlovat. Mluvili německy s měkkým přízvukem, a snad proto

se zdál jejich hlas falešným a měkkost jakousi pastí, Ri přece nemůže vykládat, že jede do Ruska k muži, ještě si důstojníci pomyslí, že její muž slouží bolševíkům a ona je vyzvědačkou, a dají ji zatknout na hranicích. Tady již začíná Asie a může se přihodit všelicos.

Ve Varšavě se musila Ri prodírat davem lidí, lidé byli hůře oblečení než jinde a jejich tváře měly ustaraný výraz, musila jít přes nádraží po dřevěném prozatímním můstku na druhou stranu, pak zase dolů, někam do hlubiny, odkud pojede vlak na hranice, do Stolpců. Ohlížela se stále po nosičích, ve Varšavě se krade, psal Robert, ať si tedy dá pozor, ale ve vlaku jí řekli důstojníci, že nosiči jsou číslováni a že krást nebudou; Ri ovšem nemůže vědět, je-li to pravda, je třeba dávat pozor na kufry. Je v nich celý příbor na kávu, jak se bude Robert těšit, až budou pít ráno kávu z červených porculánových hrnků, až se budou na talíři černat topinky, až bude kávostroj dýmat na podložce z pleteného rákosu, kterou si přivezla Ri až z Palestiny. Ano, Ri je odhodlána, ať je kolem Asie, ať tam chodí lidé špinaví, nečesaní, nemytí a roztrhaní, ať jedí podivná jídla, jak četla v románech, „boršč“ a „šči“, že ona bude hájit Evropu, drahou, ztracenou Evropu, ano, barevný ubrus musí být na stole, opékaná šunka s vejci na talíři, ve váze květiny, židle přistaveny těsně ke stolu; budou sedět naproti sobě a dotýkat se koleny. A kdyby bylo kolem desettisíckrát Rusko, bude pít Ri s Robertem ranní kávu a Robert bude vypravovat o továrně a své práci, ano, Ri umí dobře poslouchat, třebaže ničemu nerozumí, nevyzná se v Robertově řemesle. Ale to nevádí, budou sami spolu, ať se děje cokoli. Doma bude mít Ri Evropu.

Ri se podívala opatrně do zrcadla visícího v chodbě přepychového modrého polského vagonu, jedoucího na sovětské hranice. Cesta neměla vlivu na její

pleť, přetřela si tvář jemně pudrem, bylo nutno vézti s sebou celou zásobu pudru, nebude tam asi ani Houbigant, snad jí celníci nezabaví pudr? Nosiči vnesli kufry a vlak vyjel k ruským hranicím. Nyní se již cítila Ri strašně opuštěná. Chtělo se jí plakat a třásla se, již se blíží sovětské Rusko, snad jí ani Robert nepomůže, možná, že se změnil, že se zamiloval do nějaké komsomolky, v Rusku jsou prý velmi volné mravy, čtla o tom v novinách. Třeba jí jednoho dne řekne, že se s ní rozchází, a vyžene ji, v Moskvě nemá nikoho známého a neumí rusky, je to cizí země a všechno je tam možné. Ne, Robert to jistě neudělá, nedbá o takové věci, stará se jen o své inženýrské řemeslo a píše denně Ri, že nemůže bez ní žít. Ale třeba tam onemocní, jsou tam špatní lékaři a léky prý tam vůbec nejsou, snad jí ani nepomůže domácí lékárnička, kterou si veze, a co se stane pak s Ri? Zemře v cizí zemi, neuvidí již Paříž, Lucemburskou zahradu a hlavně chrlič z Notre Dame, ano, na chrlič se právě nyní vzpomíná, vidí jejich strašné tlamy, když se vlak blíží k hranicím, obklopují ji a posmívají se jí asi jako Pavel, když mu řekla, že jede konečně za Robertem do Ruska. Pavel se tehdy šklebil, nebylo mu vhod, že jede Ri do Sovětského svazu, měl ji rád a žárlil na Roberta, ale přece přinesl na nádraží růže. Dávno je již vyhodila, ano, bylo to již v Polsku, někde před Varšavou, byly zvadlé. Bylo to krásné ve Vídni, Pavel měl malou opelku, jezdili se spolu koupat do Gänsekirchen, právě tam, kde se seznámila s Robertem. Ri veze s sebou desku „Hunderttausendmal“, bude to vzpomínka na Pavla a Vídeň – jak byla tehdy ubohá, co by si byla počala bez Pavla! A Pavel ovšem přijel do Prahy, nelitoval času ani peněz, přijel se rozloučit, bezpochyby si myslel, že vidí Ri naposled. Avšak je třeba ještě něco snísti, kdoví dostane-li v Rusku nějaké jídlo.

V restauračním vozu vypravoval nějaký bohatý obchodník člověkovi, který vypadal jako advokát, o jaké si vraždě v Palestině. Zabili tam někoho, buď že to byl nějaký židovský demokrat, nebo opozičník. Obchodník živě gestikuloval a křičel jidiš po celé restauraci. Ri mu rozuměla, naučila se trochu jidiš v Palestině a od židovských básníků, Robertových přátel. Avšak nemohla sledovat rozmluvy, hranice byla již blízko, úzkost jí stoupala do hrdla, vzpomněla si na poslední okamžiky před operací, to byla také taková úzkost, ale kde je chloroform, který dává zapomnění, kde je Pavel, který byl tehdy v operačním sále? Hlava třeští, asi proto, že málo jedla a mnoho kouřila, cigarety přinesl na nádraží Pavel, rakouské egyptky, její oblíbený druh, Pavel nezapomněl na nic.

Když se vrátila Ri z restauračního vozu do svého oddělení, nebyl tam již nikdo. Vlak se vyprázdnil cestou k hranicím. Byla sama ve vagoně se svou úzkostí. Pak zastavil vlak v poslední stanici na polské straně, Stolpcích, polský policejní úředník přinesl orazítovaný pas, celník prohlédl zběžně zavazadla, vlak stál chvíli na stanici, která se podobala všem stanicím v Polsku, ale byla jaksi novější a úpravnější, reklamy byly řvavější. Kolem vlaku běhali čišníci s podnosy plnými pomerančů, mandarinek a banánů, jako by chtěli upozornit – až sem sahá Evropa, kup si ještě pomeranč, tam v ledové, asijské Moskvě je nebudeš již nikdy jíst. A Ri se dívala smutně na pomeranče a Evropu, na reklamy hedvábných punčoch a turistických kanceláří, vlak pomalu vyjížděl ze stanice, jel strašlivě pomalu, jako by se mu nechtělo opustit Evropu, ačkoli z oken nebylo viděti nic než bažiny a luka. Sovětské hranice se blížily, ale nebylo ještě známek nějaké změny. Ri vyhlédla opatrně do chodby, polští kondukteři již zmizeli, bezpochyby vyskákali cestou z vlaku,

v chodbě nebyl nikdo. A pojednou se objevil před Ri vysoký sovětský pohraniční úředník s čepicí s rudým dýnkem a požádal ji o pas. Ri se podívala z okna. Vlak míjel dřevěnou slavobránu s jakýmsi nápisem, u brány stáli vojáci s rudými hvězdami na čapkách. Byla tedy již na sovětském území. Vlak vjížděl pomalu do stanice Něgoreloje.